

БӨЛІМ: ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ

Жеке бюджет қалай жоспарланады? Ақшаңды сақтайтын қатал әрі нақты жол

ЖАРИЯЛАНДЫ
31.05.2026

ТІРЕК СӨЗДЕР
жеке бюджет, жинақтау, қаржылық сауаттылық, несие, рассрочка

СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/189044/>

Жеке бюджет қалай жоспарланады? Мен 30 жыл бойы бір заңдылықты анық көрдім: несие алған адамдардың 9-ы 10-нан 5 жылдан кейін де сол қарызын өтеп жүреді. Қағазда бәрі әдемі көрінеді, ал шын өмірде қарыз ұйқыны ұрлайды, жүйкені жейді. Жинақ болса — еркіндік. Сондықтан бюджет жоспарлау дегеніміз сән үшін жасалатын есеп емес, өзіңді қарыз тұзағынан қорғау.

НЕСИЕ МЕН РАССРОЧКА ШЫН МӘНІНДЕ ҚАНША ТҰРАДЫ — НАҚТЫ ЕСЕП

100 000 теңгелік телефонды рассрочкаға алдың делік. Сатушы «айына аз төлейсің» дейді. Бірақ үстіндегі жасырын төлем, қызмет ақысы, сақтандыруы қосылса, ол телефон көбіне 145 000 теңгеге дейін шығады. Яғни 45 000 теңге артық бересің. Бұл — болашақ табысыңды бүгін жеп қою.

- 100 000 теңге — көзге көрінетін баға
- 145 000 теңге — шын төлейтін сома
- 45 000 теңге — босқа кеткен ақша

Сондықтан мен тура айтамын: рассрочка алма. Ақшаң жетпесе, күт. Қарызға алған зат қымбаттап қана қоймайды, сенің тыныштығыңды да алады.

БАНКТЕР МЕН ДҮКЕНДЕР СЕНІ ҚАЛАЙ АЛДАЙДЫ — ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ТӘСІЛДЕР

Олар «айына небәрі 8 000 теңге» деп сөйлейді. Адам бірден жалпы соманы емес, күнделікті ұсақ төлемді ойлайды. Солай шешім жеңілдейді. Тағы бір тәсіл — «соңғы мүмкіндік», «тек бүгін» деген қысым. Шын мәнінде, ертең де телефон табылады, киім де табылады.

Есіңде болсын: арзан айлық төлем — арзан нәрсе емес. Ол тек қымбат қарызды ұсақтап көрсетудің амалы.

НЕСИЕСІЗ ӨМІР СҮРУДІҢ НАҚТЫ ЖОЛЫ — ҚАДАМ БОЙЫНША

1. Айлық кірісіңді жаз.
2. Міндетті шығынды бөліп ал: пәтер, тамақ, жол, байланыс.
3. Қалған ақшаны үшке бөл: жинақ, күнделікті шығын, күтпеген жағдайға қор.
4. Қолыңда жоқ ақшаға зат алма.

Егер бір нәрсені бірден ала алмасаң — ол сенің қазіргі деңгейіңе сай емес. Бұл ауыр сөз, бірақ пайдалы сөз.

ЖИНАҚТАУДЫҢ 3 АЛТЫН ЕРЕЖЕСІ

- **Айлықтың 20%-ын** бірден бөлек қой.
- **Апта сайын** аз да болса жина: 5 000 немесе 10 000 теңге.
- **Жинақты бөлек ұста:** күнделікті ақшамен араластырма.

Айлық 150 000 теңге болса, 30 000 теңгені бірінші күні алып қой. Қалғанын солай жоспарла. Ақшаң аз болса да, тәртіп болуы керек.

«БІРАҚ АҚША ЖЕТПЕЙДІ» ДЕГЕН СЫЛТАУҒА ЖАУАП

Ақша жетпей жүрсе, ең алдымен үш нәрсені қысқарт: шашылып баратын тамақ, артық жеткізу қызметі, қажетсіз ұсақ сауда. Айына 20 000 теңге осылай-ақ кетеді. Бір жылда бұл 240 000 теңге. Сол ақшаға жинақ жасап, қарызсыз тыныс алуға болады.

Менің тәжірибемде байып кеткендер көп табатындар емес, ақшасын ұстай білетіндер. Ал қарызға үйренген адам еркін шешім қабылдай алмайды.

ҚОРЫТЫНДЫ: БҮГІН ЖАСАЛАТЫН БІР ІС-ҚИМЫЛ

Қазір қағаз алып, айлық кірісіңді және үш негізгі шығыныңды жаз. Сосын бір ереже қой: **бүгіннен бастап рассрочка алма**. Осы бір шешім ертеңгі тыныштығыңды сақтайды.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.